

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România şi strălinate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIJA
Târgul Inului Nr. 30.

INSERATELE
se primesc la adminis-
traţie. Preţul după tarif
şi învoială.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

TELEFON N. 226.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

Eroii dela Sasca.

Constatări şi concluziuni.

I.

La răbojul multelor experiențe dureroase, pe cari le-am făcut în lupta pentru emanciparea noastră politică și pentru afirmarea drepturilor noastre, trebuie să trecem cu ziua de azi un nou fapt: căderea unuia dintre cei mai fervenți și populari naționaliști români într'un cerc aproape curat românesc.

Sforțările aproape supraomenești ale unui colț românesc de țară, ai cărui locuitori s-au espus cu trupul și tot avutul lor pentru a scoate din urna electorală pe alesul inimii lor, au rămas și de astădată zadarnice, triumfând din nou sistemul corupt electoral, care s-a desfășurat la Sasca fără cea mai mică jenă în toată golăteala sa rușinoasă. A fost o luptă titanică și înălțătoare de inimi a unui popor dornic de libertate și de lumină, am văzut alegătorii eroi, cari au înfruntat cele mai groaznice și-cane numai ca să scoată ales pe D-rul Vlad, s-a pus în fruntea alegătorilor terorizați cu cele mai execrabile pedepse și amenințări întreaga preoțime din cele 28 comune, cu excepțiunea unei singuri uscături, nenorocitul preot gr. cat. din Mărcina — și totuși a căzut candidatul naționalist, a trebuit să cadă, căci așa a fost porunca acelor, cari dispun astăzi după placul lor despre viețile și moartea cetățenilor, dați pradă celui mai corupt sistem electoral.

Fruntașii noștri din cercul Sasca sunt datori să dea în vileag toate persecuțiile, cari s-au deslănțuit în ajunul alegerii asupra capetelor alegătorilor români, să arate lumii miile de coroane ce s-au plătit și ce se vor plăti de cei cari au rămas, cu toată desfășurarea vijeliei terorismului electoral, neclintii pe lângă steagul partidului, ca să se dea o nouă dovadă lumii din afară despre modul mișelesc cum își bat astăzi joc înșși păzitorii legilor de legile țării, făcând iluzorie orice libertate a exercițiului de drept.

Alegerea de Luni este atât de bogată în experiențe și învăț-

turi încât ea ne impune o recapitulare a celor petrecute pentru ca să putem trage concluziunile ino-mise.

Cercul Sasca, un cerc mare cu 28 comune aproape curat românesc, are conform listei electorale, ticluită după cunoscuta rețetă a administrației corupte, abia ceva peste 1400 alegători, între cari 200 streini și 300 slujbași, acești din urmă oameni fără nici o convingere politică, prin urmare instrumente oarbe în mâinile stăpânirei. Restul celor 900 alegători se repartizează aproape în număr egal între comunele libere și comunele direct sau indirect robite societății privilegiate a căilor ferate, care este cel mai abil și eficea corțes al tuturor guvernelor. Isprăvile electorale ale acestei societăți sunt cunoscută atât în cercul Sasca cât și în cercurile electorale învecinate ale Zorlentului, Oraviței și Bocșei, asupra cărora se estinde nemărginita ei putere, ținând seamă nu numai de atitudinea politică a muncitorilor ei ci și a tuturor rudenilor lor, așa că pe fiecare alegător singuratic îl strânge în brațu-i de fer. Aceiași societate mai are apoi în mână pădurile și pășunile întinse, fără de cari țaranul român nu poate exista.

Tabloul acesta al situației alegătorilor din Sasca deja este atât de grăitor, încât fără alt amestec deosebit din partea aparatului administrativ, decât cu un simplu aviz dat cu aplombul necesar direcțiunii societății aservite guvernelor vremelnice, este în stare să facă dela început indoe-nică reușita unui candidat, care nu-i pe placul guvernului. Un singur ordin din partea stăpânirei, și vai de bietul alegător și de rudenile sale, cari nu și-ar pune votul îndată la dispoziția stăpânirei! Pier-tea e slujbei ar fi cea mai mică pedeapsă pentru acela, care ar cuteza să se opună voinței societății!

Cu toate aceste, dacă partidul național român a luat lupta în acest cerc, de sigur că n'a făcut aceasta numai de dragul unei învingeri morale a steagului partidului ci în credința, că guvernul — în urma tratatelor recente — va da poate de astădată mai mult te-

ren liber acțiunii electorale a fruntașilor partidului nostru național, ca să poată convinge pe alegătorii români despre scopurile cinste și binefăcătoare pentru toate naționalitățile țării, pe cari le urmăresc reprezentanții neamului românesc.

Lupta electorală s'a început și, cu toate că stăpânirea s'a folosit de o nouă apucătură punând ca contra-candidat pe un renegeat născut din părinți români, care ori-cum a agravat într-o câtva situația candidatului naționalist român — lupta s'a desfășurat la început în mod normal pentru ochii lumii păstrând autoritățile aparențele, că nu pun piedeci în calea candidatului naționalist. D-l Dr. Aurel Vlad, fără să întâmpine vre-o pedecă mai de samă, și-a putut face turneul prin comunele cercului.

Terminat acest turneu a început însă deodată să funcționeze aparatul oficial electoral. Primul ordin care s-a dat cu câteva zile înaintea alegerii a fost: izolarea alegătorilor pe motivul specific maghiar electoral, că acum după ce prin turneul candidatului naționalist s au format deja gata „convingerile“ cetățenilor, e rândul administrației să garanteze afirmarea „liberă“ (!) a acestor „convingeri“ fără influențări neadmisibile. Din momentul acesta orice contact între alegătorii comunei, între alegătorii și bărbaii de încredere ai partidului național român a încetat, pentru a da pradă pe alegătorii tuturor șicanelor posibile și imposibile ale unei administrațiuni, care avea ordin sever să scoată ales cu orice preț pe candidatul guvernului. Comunele au fost asediate de gendarmii, automobilul d-lui Vlad era oprit să circuleze, pentru a nu mai putea afla nimic despre persecuțiunile ce au să le îndure aderenții săi, poșta nu mai înmanua nici o scrisoare și nici un ziar, în toate comunele era decretată starea de asediu ca pe timpul unei resmirițe.

În comunele ermetice închise și în lipsa oricărui control — scrie raportorul „Drapelu“ — s'a făcut „prelucrarea“ atât de temeinic de numai știri înfiorătoare ne-au știut aduce alegătorii în dimineața alegerii, când s'au strecurat ca vai de ei în șirele noastre.

Ridicați noaptea din pat și duși legați

la primărie, bătuți și schijiniți, tot într'u preamărire a sistemului.

„Ne-a cernut cu sita deasă“ — ne-a zis un alegător și a caracterizat situația. Dar nu numai odată, ci de mai multe ori a trebuit să treacă prin sită. Ceie au trecut prin toate sunt adevărați eroi.

Înăiu când cu liberarea așa ziselor „legitimații“, prilej de nenumărate volnicii. Oamenii telefonau după ajutor. Și nu le-am putut veni întru'ajutor. Încercând deputații a intra în comune, au fost primiți cu baionete îndreptate spre ei și șiliți a părăsi comunele.

Toate reclamáriile au fost înzadar. Nu se putea constata cine dă asemenea ordine, căci pretorii declarau pe prezidentul alegerii competent, iar acesta se scuza, că pretorii sunt competenți. Totul era zadarnic și nu ajuta nimic. Auziam țipetele de durere și nu le puteam veni întru'ajutor.

Notarii au liberat legitimații numai celor ce au voit și când au voit. În deosebi în Ciclova română, Slatina, Mărcina, s'au întâmplat lucruri înfiorătoare.

A doua sită a fost apoi calvarul până ce s-au putut aduna alegătorii dimineața spre a pleca la Sasca. Unii fugind prin fundoanele grădinilor și refugiindu-se pe țărini, au putut să scape și să se strecură mai târziu la Sasca, unde i-a așteptat a treia sită.

Jandarmii și agenții stăpânirei opriau încă înainte de Sasca alegătorii spre a se legitima și necontenit veniau știri, că ai noștri sunt respinși. Încercările de a interveni au fost și aici zadarnice. Bărbaii noștri de încredere, deputații noștri erau sub severă pază, încât trebuiau să asiste la toate aceste pasiv. Când a deschis apoi cu obicei-nita prosopopelă prezidentul alegerii, erau deja sorții căzuți. De aici încolo a mers totul strună...

Iată tabloul plastic al „alegerii“ dela Sasca, o adevărată alegere-model, cum cu greu li vom putea găsi părcehe nici chiar în cele mai acuruse colțuri ale celui mai întunecos continent!

Congregația comitatului Arad. Luni în 31 Martie c. s'a ținut congregația comitatului Arad. La ordinea zilei au fost vre-o 400 de obiecte, cari s'au rezolvit în fugă, fără a se manifesta un interes deosebit față de ele.

La raportul vice-comitelui a luat

cuvântul d-l Vasile Goldiș, și la afirmațiile ziarelor maghiare, că situația Romilor față de guvern și față de conducerea comitatelor s'ar fi schimbat, declară că svonorile aceste n'au nici un temei și adevărul este, că Românii nu au motive să-și părăsească atitudinea lor de până aci față de guvern și în special față de conducerea comitatului Arad, de oarece atât din partea guvernului, cât și din partea comitatului Românii n'au simțit nici o schimbare în favorul lor, ci poate mai mult o agravare a stării plină de nedreptăți și fărâdelegi, cu cari ei sunt tratați. D. Goldiș, ține deci să declare, că Românii și azi sunt nemulțumiți și nu au absolut nici o încredere în guvernul țării și cei din comitatul Aradului nu pot avea nici o încredere în conducătorii acestui comitat.

Înșiră apoi câteva cazuri de abuzuri, drept dovadă de administrația mașteră a comitatului față de Români.

La cazul abuziv de la Otlaca a vorbit d-l Dr. Cornel Iancu. La Otlaca protopretorul Mladin a impus așa zicând, de notar pe șvabul renegeat Iung Peter, Românii au înaintat protest contra procedului lui Mladin și protestul a fost pus la ordinea zilei. D-l Dr. Iancu într'o vorbire frumoasă a arătat nedreptatea ce li s'a făcut Românilor din Otlaca, constatând, că primpretorele a făcut încălcare de lege. Dar la votare a fost aprobată alegerea de la Otlaca.

Așa se aprobă la noi, chiar și abuzurile comise de cei dela putere.

Amânarea inactivării legilor de dare. În numărul de Duminecă al foaiei oficiale se anunță, că M. Sa a sancționat legea despre amânarea inactivării legilor de dare. Totodată foaia publică circulara ministrului de finanțe în chestiunea preliminară dărilor directe pe 1913.

În audiență. Din Viena se anunță că M. Sa a primit Luni în audiență pe ministrul de externe, contele Berchtold, iar înaintea lui pe primministrul austriac, contele Stürgkh. Audiența lui Berchtold a ținut o oră.

Evreii din România. Ziarul „Corriere della Sera“ din Roma publică următoarea telegramă din București:

„Teza susținută în „Corriere della Sera“ de Luzzati, însușită și sprijinită în mod activ de ministrul afacerilor străine al Italiei, continuă să se afirme cu deplin succes. Guvernul român a fă-

Doi socoteli.

Urcu amândoi drumul satului; unchiușul înainta cu mers mărunț, flăcăul la cățiva pași în urma lui.

— Oare de ce ne-o fi chemând cuserii, Mihai? tu nu îți dai cu socotela?

— De, taică... știu și eu... poate că vor să mergem Duminecă la târg, — iacă mai sunt 5 zile până la nuntă...

— Se poate, tată... se prea poate — zice moșneagul descrețindu-și fruntea și cotind ulicioara care ducea la casa cuserului Voicu.

Intrară în curte; un câine giovlâl de câteva ori apoi puse ochii pe flăcău și începu a se gudura pe lângă el.

Catrina le eși înainte, bătaie cu obrazii în bujoraiți, sărută mâna unchiușului, apoi furișă pe sub gene o privire trăgostoașă flăcăului.

Moșneagul o mângăie pe costițele bălai.

— Unde sunt cuserii, Catrină?

— Taica și maica sunt în casă... acum picară și ei dela câmp.

Intrară. Cuserii li întâmpinară în prag, își dădură cuvințioși bună seara și se așezară pe patul larg din fundul odiei. Mihai și Catrina rămăseră câteva clipe în prag, apoi eșiră afară pe prispă.

Cei doi bătrâni se priviră lung, apoi se întrebă de sănătate, aduseră vorba de mersul câmpului, de cum a răsărit grăul din ogoare și de cum merg semănăturile. Vorbiau însă amândoi cu gândurile în altă parte.

Moș Tudor schimbă vorba:

— Anul ăsta, fuse bun, Voicule, d'ia m'am gândit și eu să căpătuesc pe Mhei... Cine știe câte zile mai am de trăit. Dar oare de ce ne ai chemat? Voicu se uită incurcat prin odae, căută din ochi pe mătușa Ioana par'că s'o îndemne pe ea să înceapă, apoi zise el hotărât:

— Iacă, să desfacem cuseria că destul m'am gândit și răsgândit...

Tudor lăsă crunt sprincenile, stătu o clipă ca amețit apoi ridică capul și dădu drumul creșturilor frunții.

— Și pentru ce, Voicule? Nu mai vrea Catrina, ori ați socotit că nu suntem oameni de potrivă voastră? Mihai e flăcău voinic și harnic și apoi copii se potrivesc...

— Da... nu zicem nici noi altfel; Mihai e băiat bun și harnic și noi l'am vrut cu dragă inimă pentru Catrina noastră, dar ne-am săturat și eu și mătușa de gura satului. Am crezut că e glumă, dar când am auzit că ați fl spus tu și cusera Zmaranda că fata mea v'a căzut cu de-a sila pe cap, că voi numai de gustul flăcăului v'ați învoit să luați de neră pe Catrina... că fata e săracă

lipită și câte și mai câte... m'am gândit să desfacem ce am făcut... Lasă că fata mea n'o să îmbătrânească nemăritată că d'abia e un copil... Lăsați-o aici!

— D'apoi cum? — zise și mătușa Ioana luându-și mâna de sub bărbie și iuțindu-se la vorbă... Ce ați crezut să vă bateți joc de obrazul nostru? Eu v'am spus că fata nu e „gata de măritat“, v'am spus ce zeste are, mult, puțin, cât îi putem da, dar cusera Zmaranda a umplut satul că îi dau fata goală pe bățură, că plăpumele de zestre sunt mici ca niște scutece și perne — un car de paie putrede... V'ați bătut joc de noi și ne-ați dat în foarfeca satului. Nu mai dau fata să știu bine că îmbătrânește la ușa mea... A mai zis cusera Zmaranda că fata mea e sad rău de oameni, că e rea și cleșlitoare... și pe de supra a mai zis...

— Destul femeie... zise Voicu, — ce e, ce nu e, învoiala e stricată, nu mai dau fata...

Tudor ascultă încrunțat înțelea de vorbe a femeii, privind și vârful botinelor și dând din când în când cu mâneca pentru a alunga par'că potopul de minciuni, în urmă zise:

— Veți fi având voi altele de spus la cale și ca să stricați învoiala ați găsit prilej de vorbe neadevurate. Toate sunt mofuri muerești, eu și baba mea n'am putut spune asemenea vorbe de

Catrina, că ne-a fost dragă și d'ia am cerut-o de nuroră... Gândiți-vă bine ce faceți, o să răză lumea și de voi și de noi.

— A răs destul. Nu mai e chip, lucrul cu scărba nu e trainic... Să ne socotim, Voicule, să-ți întorc cheltuelile cum șade bine.

— Dacă nu-i chip altfel, să ne socotim. Drept este că nu-ți putem lua fata cu sila. Spune.

— Când ați venit întâi la vorbă, ați adus cinci azime de pâine, două găini fripte, o oca de țuică și trei de vin...

...Și stafide de trei bani, — adăugă mătușa Ioana.

— Este?

— Da... este...

— Să zicem odată șapte franci și jumătate la vorbă.

— Da.

— La logodnă ați adus iar cinci azime de pâine, două jumble de țârg, o găscă și două găini, băutura toată șase oca... face doisprezece franci și jumătate și cu șapte și jumătate dela vorbă, face tocmai un pol. Este?

— Da... este...

— Am cheltuită și noi cam tot atâta, dar se cade să scădem numai pe jumătate fiindcă, chipurile, noi întorcem logodna, cu toate că-i vina numai a voastră.

— Iă cum crezi, răspuse Tudor, rămâne atunci zece franci!...

— Da... zece... Și cu un pol pe care l'ai dat la lăutari arvună, face treizeci... Cei doi galbeni mari, pe care i-ați dat Catrinei, dacă vreți să-i luați, bine, daeă nu vă dau parale pentru lei...

— Bani, pe cari i-am dat la lăutari să nu-i scazi; lăutarii rămân asupra mea, că eu tot o să fac nuntă băiatului... fete mai sunt în sat.

— Și flăcăi pentru fata mea berechet... Scoate mătușe banii și-i dă omului...

Afară pe capătul prispei, Catrina își șterge ochii lăcrămați cu șorțul și suspină. În picioare în fața ei Mihai îi ține o mână într'ale lui și o roagă să nu mai plângă.

— Taci, Catrină, că doar n'o fi căini să ne strice dragostea pentru gustul satului...

— Ba chiar o strică, Mihai, că d'ia v'a chemat taica să vă întorcă cheltuelile. Zilele astea mereu s'a țesut la noi mătușă Sanda cu fel de fel de minciuni și după ce a văzut, că s'au prins minciunile ei, a adus vorba de feciorul lui Diu, liberat din armată, că-i așa și pe dincolo și că ar fi mai bun ca tine. M'au tot înbiat cu vorbe, dar eu le-am spus curat, că nu vreau și pace... Ele râdeau... Taica nu știe de planul lor, dar l'au hotărât cu minciuni

cut cunoscut celui italian, că tuturor locuitorilor regiunilor bulgare, cari vor fi cedate României, cuprinși fiind și Evreii, li se vor acorda aceleași drepturi civile și politice, cari li le concede azi Bulgaria. Deci, necesarmente va trebui să se îmbunătățească și poziția actuală a Evreilor români.

Agravarea diferendului româno-bulgar.

La armel — P. P. Carp în fruntea guvernului!

În urma hotărârii ambasadorelor din Petersburg de-a se ține în secret desbaterile lor, nu avem până acum nici o știre despre cele întâmplate în ședința de alaltăieri. Poate că ședința aceasta nici nu s'a ținut, date fiind greutățile cele mari provocate de chestia Silistrei, cari fac dela început iluzorie orice hotărâre a conferinței.

În schimb opinia publică din România e dată pradă unei agitații nebune. Știrea, că orașul Silistra nu va fi cedat României sau, chiar dacă se va decide la Petersburg de-a fi cedat, acest oraș nu va putea fi ocupat de România fără luptă, Bulgarii pregătindu-se pentru o opunere cu armele, produce pe zi ce merge valuri de agitație tot mai puternice, cari află expresiune unanimă în ziarele din Regat, fără deosebire de culoare politică.

Deja circula vești despre o remaniere apropiată în guvernul României, iar între cetățenii Regatului, s'a pornit o mișcare semnificativă de-a cere venirea în fruntea guvernului a unor bărbați, cari să rupă cu trecutul șovăitor și să scape odată țara de greutatea nesigurății zilei de mâine.

Ziarul conservator independent „Inaintea” scrie la loc de frunte între altele următoarele:

»Toți, dela Vlădică până la Opincea suntem soldați gata să ne jertfim pentru patrie și toți avem privirile îndreptate la graniță.

Destul cu batjocura unor tratative, cari încep să devie o izulță pentru un popor cu demnitate și urmărind un ideal național.

Nici statele cele mai mici nu mai vor să asculte de cuvântul așa zisei Europe. Micul Muntenegru s'adează Marea Austrie.

Și când reprezentanții puterilor li cer să înceteze asediul Scutarilor, Regele Nikita comandă cea mai violentă bombardare.

Trebuie să priceapă acei, cari au răspunderea, că țara nu mai poate răbda situația umilitoare în care este pusă. Și dacă oamenii politici nu-și fac datoria va ști țara să și-o facă. Va fi atât mai rău pentru acela, cari stând sub comandă, au așteptat să fie dată jos comanda atacului.

Dela Londra am fost trimiși la Petersburg și acum ni se spune, că pentru a avea un răspuns definitiv la cererea noastră trebuie să mai mergem și la un congres european...

Farsa devine sângeroasă; ea nu mai poate fi tolerată.

să strice logodna și pe urmă să lăducă pe feciorul lui Dinu.

Mihai îi strânse cu putere mâinile, îi netezi părul apoi zise:

— Așa le-a fost pianul? Eu credeam, că e glumă...

— Și tu Catrino, mă vrei pe mine ori pe altul?

Catrina ridică capul și-l privi cu înțeles printre genele înlăcrimate.

— De m'ar tăia și nu iau pe altul!...

— Ascultă, Catrină, tu nu știi ce poate răutatea oamenilor, vor să te facă cu sila să primești și o să trăiești cu urât toată viața!... Dacă nu 'ți-e gândul să faci cum plănuiesc ei, hai să fugim și pe urmă s'or îmblanzi ei, că n'or avea ce face... Peste două ceasuri am fi la soru-mea Siana la Copăceni?... Vrei?...?

Fata rotii ochii cu frică, să nu fi auzit cineva, rămase pe gânduri, apoi privi adânc în ochii flăcăului și se ridică hotărâtă:

— Haide!...

Învăluși într-o privire scurtă casa și băutura, apoi prinse mâna flăcăului și în amurg, se afundară în porumburile ca o pădure din fundul ogrăzei...

În casă bătrânii încheiau socoteala...

H. Coșoi.

Nici la conferință, nici la congrese ci pe câmpul de bătae! Acolo este locul popoarelor viteze! Acolo vorbesc națiunile, cari știu ce voesc și știu să voiască.

Avem o armată vitează; să încredințăm balonetele ei apărarea drepturilor noastre!

În Iași s'a ținut alaltăieri o întrunire impozantă, pentru a se cere readucerea d-lui P. P. Carp la șefia partidului conservator. Îmense mulțime, care a luat parte la întrunire, a salutată cu ovații caldăroase discursurile oratorilor Leon Cosmovici, V. Arion, major Negruzzi, etc., votând unanim următoarea moțiune:

»Cetățenii leșeni, întruniți în sala Pastia, în ziua de 17 Martie 1913.

Ascultând cele cuvântate, deplângând lipsa de energie a politicii noastre externe și înțelegând că umilirea ce se impun unui popor nu se pot spăla decât printr-o atitudine bărbătească a unei opinii publice, care nu acceptă desonoarea,

Înțelegând că, în împrejurările grele prin cari trecem, unul singur dintre fruntașii politicii noastre, prin trecutul și obidul său, în timpul conflictului cu Bulgaria, prezintă garanția unei acțiuni negociabile pentru înălțarea prestigiului nostru național,

Trimit salutul lor de dragoste și încredere nemijlocită lui Felru Carp, șeful partidului conservator, devenit azi prin mersul fatal al evenimentelor, omul țării.

Hotărâse a lu ra fără prețel pentru salvarea demnității și unității României, prin chemarea sa la cârmă țării.

De-ale stăpânilorilor.

— Declarația lui Lukács. — Guvernul mai rămâne. — Împărțirea cercurilor electorale. — Garda parlamentară.

În »Pester Lloyd«, numărul de Duminecă se publică o declarație mai lungă a prim-ministrului Lukács asupra situației, îndeosebi însă asupra întrebării, atât de des relevată, că se duce guvernul ori mai rămâne, la cârma țării?

Guvernul, — zice Lukács — în fruntea căruia stau eu, a rezolvit problema, ce i a revenit în urma raporturilor politice. Când va sosi timpul să ne depărtăm dela putere, ne vom duce cu conștiința liniștită. Dar să nu gândim de-a abdice, că noi ne ocupăm cu gândul de-a abdice. Opoziția greșește, crezând că guvernul dacă și-a făcut datorința, trebuie să plece, tocmai pentru că și-a făcut datorința.

Noi n'am fost de la început, și nu suntem guvern condiționat de timp. Opoziției nu-i va fi plăcut acest lucru, dar neplăcerea sau pierderea pacinței minorității nu poate fi factor hotărâtor asupra sorții unui guvern. Acela, cari decid în cauză, știu că guvernul e aplicat întotdeauna a-și subordona interesele de putere intereselor țării. Noi nu vom avea lipsă să fim provocați a ne depărta, dacă va sosi timpul retragerii noastre. Va fi suficient și cel mai mic semn, ca să ne facă a înțelege, ce avem de făcut.

În declarația sa mai departe, Lukács discută cu Andrassy, răspunzând la învinovățirea acestuia, că guvernul a pus să se voteze legi în absența opoziției. Apoi caracterizează coaliția, accentuând în termeni aspri, că coaliția a fost cel mai cras absolutism de partid.

Lukács se pare a fi tare încrezut!

Năvay a început o acțiune pentru înjghebarea păcii parlamentare prin o conferință a tuturor partidelor. Aceasta e un eveniment nou în liniștea politică a zilelor noastre. Altul e pregătirea proiectului de împărțire a cercurilor electorale, la care se lucrează cu mare zor în minister.

Asupra acestora a avut o convorbire un colaborator al ziarului »Az Est« cu Beöthy Lás, viceprezidentul camerei.

În privința păcii parlamentare Beöthy s'a exprimat în ton pesimist, spunând că în împrejurările actuale și cu condițiile fixate de opoziție, cu greu se va putea realiza pacea.

Despre proiectul pentru împărțirea cercurilor electorale, a zis următoarele: — Cred, că în 5 Mai, când se va deschide camera va fi prezentat proiectul cercurilor electorale, dacă vom, ca după ciclul parlamentar actual alegeți să se facă pe baza noii legi electorale votate. Proiectul acesta, cum sunt eu informat va fi mai mult de natură generală. Se va fixa în el numărul cercurilor electorale, după orașe și comitate, dar împărțirea efectivă și detașările le va preluera guvernul. Așa s'a făcut aceasta și la legile electorale anterioare. Guvernul, pe baza însărcinării date de cameră și ascultând opinia autorităților, va face împărțirea de laială a cercurilor și despre aceasta va

face raport camerei. Această împărțire apoi nu se poate schimba, decât cu aprobarea camerei.

La întrebarea colaboratorului de la »Az Est«, despre garda parlamentară, Beöthy a zis, că s'a făcut alegerea contingentului gardei și în 5 Mai probabil își va începe serviciul. Partea cea mai mare a gardei s'a recrutat din gendarmerie, și numai un contingent mai mic a fost acvitat din armata comună și din honvezime.

Comunicatul Slavilor de sud.

Am dat știrea, că mai mulți bărbați politici de ai Slavilor de sud au avut zilele trecute o întrunire în Abbazia. Discuțiile s'au ținut în secret, iar despre rezultat s'a dat un comunicat, în care se stăruie pentru unirea Croaților cu Slovenii, adică pregătirea tria-lismului.

Iată comunicatul:

»În zilele din urmă Bulgarii și Sârbii, vecinii și rudeniile noastre de limbă, cu abnegație după un șir întreg de lupte sângeroase, au pus în libertate pe frații lor vărsându-și sângele și au dat viață vechilor noastre idealuri. Aceste învingeri au trezit însuflețire sinceră în inima patrioților croați nu numai pentru că prin ele văd învingerea dreptului istoric și național, ci și pentru că aceste învingeri vădesc și puterea națiunilor mici; deși aceste națiuni nu sunt organizate, ele sunt pătrunse de conștiința națională. Această însuflețire mare trebuie să îndemne stăruitor la realizarea dreptului de stat istoric croat și la unirea popoarelor croate.

În rândurile croate, dar mai ales la tinerime constatăm tristul fenomen, că neglija total dreptul de stat croat și principiul național, adică unirea țărilor slovene și croate, în sensul programului lui Starcević din 1894. Între astfel de împrejurări, în urma activității sistematice a factorilor statului contra Croaților, nu se poate spera biruința gândurilor noastre. Aceasta probabil este fructul disperării, semnul slăbirii de credință în puterea națiunii croato-slovene și totodată semnul, că ne-am pierdut credința într'un viitor mai frumos și mai fericit.

După evenimentele desfășurate în Balcani credința asta noi n'o putem pierde. Din contră, credința a reînviat în noi și ne-a întărit și mai mult convingerile, că idealurile noastre naționale croate: unirea și independența țărilor croato-slovene se vor realiza într'un timp ce-l putem înțelegem. Apelăm la toți patrioții partidului autonom, iar îndeosebi la tinerime, ca să nu-și piardă credința pusă în viitorul mai frumos al dreptului național croat. Biruințele aliaților balcanici mai bine învederează necesitatea, că noi, Croații și Slovenii, să ne unim într-o falangă puternică, să ne încheagăm și cu o mai mare putere să continuăm lupta pentru realizarea dreptului de stat croat și pentru unirea noastră națională. Scopul nostru e numai nobil, egal și îndreptățit, ci singura condiție a existenței noastre naționale în viitor.

Foarte triste experiențe ne povățuiesc la aceasta. Nu putem spera nimic dela acela cari nu fac parte din națiunea croată și respingem ori ce încercare, ca națiunea croată să fie o u-neală oarbă cuiva. Să propășim singuri pe drumul arătat de programul nostru național și de drept public de până acum, sperând și punând credința numai în Dumnezeu și în Croați.

Conflictul pentru Scutari.

Viena 31 Martie n.

Chiar în zilele ultime din săptămâna Patimilor, la ajunul Paștilor catolice, Vineri, Sâmbătă, atunci când tac clopotele bisericilor (legenda zice, că ele zboară la Roma, pentru a reveni la Iviere), organele ministerului de externe au intonat melodia cea mai belicoasă în această a doua fază a războiului din vecini. Contrastând cu dispoziția de contemplație și de recreare sufletească a poporației, — care și de altcum e plictisită de multele contradicții ce i-se dau zilnic și în mijlocul cărora ea nu se mai știe de loc orientată, — ziarele cereau susși tare »satisfacție« pentru ofenzele și violările ce au cauzat Sârbii, mai ales însă Montenegrii, monarhiei austro-ungare, prin faptul,

că au făcut silă vaporului »Scodra«, că au luat sub foc însuși orașul Scutari și deosebit cartierele sale fără interes pentru războiu, și că li silesc pe Albanezi la convertire, ucigând pe cei ce le rezistă, cum au ucis, cu multe chinuri, pe părintele Franciscan Palici, cel mai nou martir al convingerii religioase în Europa.

Din ziarele confiscate Vineri dimineața întreagă opinia publică a înțeles, că monarhia are de cuget a face pașii cei mai hotărâți. Măsura aceasta, așteptată și dorită de mult, convenea, sub toate raporturile. »Primăvara e aci, vremea e frumoasă, pregătiți suntem excelent, ce să mai așteptăm«. Așa se rezona, și erau mulți tentați a îndulci un pic părerea foarte tristă ce își făcuseră despre diplomație, judecând acum, că dacă ministerul de externe a trăgănat toate numai de dragul acestui moment atât de favorabil acum, el este de scuzat în cătva, și reproșurile ce i s'au făcut se pot atenua, fiind lucrul principal împlinit prin faptul, că e energetic acum, când toate împrejurările, interne și externe, — (starea țării, motivele foarte potrivite pentru a putea interveni fără aparență amestecului ilicit etc.) sunt potrivite.

În timpul sărbătorilor, trei zile n'au apărut ziare. Fiecare putea socoti deci cum îi plăcea, ori, mai probabil, nici cum, bucurându-se, că li dau pace Sibilei. Miercuri dimineața s'a răspândit apoi știrea veselă: în cursul zilelor de sărbătoare, monarhia a avut un succes mare, nu prin arme, ci prin diplomația sa, un succes extraordinar, recunoscut de toate puterile. Tu felix Austria.

Se svonea, cu clopotul cel mare, că însăși Rusia a recunoscut legitimitatea și justetea punctului de mâncare al monarhiei, și, vrând nevrând, a cedat pe întreagă linia. Când cedează Rusia, înseamnă că a învins Austro-Ungaria, străbătând cu cererile sale; că deci Scutari va înceta de a fi bombardat, nu se vor mai face convertiri forțate în Albania, pentru uciderea părintelui Palici și pentru »Scodra« se va da reparație convenită. Sârbii își vor retrage trupele din Albania, Nichita se va duce acasă cu mâinile goale.

Știrile acestea întârziău de a fi confirmate și din alte părți. În schimb se vorbea că țarul Montenegrului nu vrea să cedeze cu nici un preț, evident îndemnat, în ascuns, de Tătușca dela Nord, că ambasadorului Rusiei la Belgrad și celui din Cetine li lipsesc instrucțiile și nu pot interveni până atunci. Sâmbătă se vesti că a reînceput bombardarea orașului Scutari. Duminecă se desmișcă știrea aceasta, cu adaosul că ar fi rău pentru Montenegro dacă s'ar arăta renitent față de Europa întreagă de acord acum. Ca și când n'ar și Nichita șiretul ce dușmănie e între puteri, ori n'ar fi cine să-l informeze. Luni seara se confirmă oficios bombardarea din nou. Dar nu se mai amenință acum cu manevre de ale flotei de război, ci cu cuvintele ministrului englez Sir Eduard Grey, câte de trei și de patru ori citate pe aceeași pagină de toate ziarele, ca o pavăză absolut sigură.

Întrebarea e acum, ce va zice »Europa solidară«, dacă Nichita va cucerii Scutari și nu va voi să iasă sub nici o condiție pacinică? Dacă și atunci va isbuti contele Berchtold a-l fascina numai prin vre-o formulă, atunci iarăș se va repara un pic autoritatea sa foarte contestată acum. Ar fi o minune! Sau totuși că credem în o intervenție armată?

C. Nedelcu.

Sovinismul și ignoranța politicii de azi a Europei.

Parte Martie 1913.

(Fine).

Unitatea și triumful neamului românesc nu se poate împlini fără unitatea Europei.

Din cele înșirate se poate vedea foarte bine, că regenerarea Europei nu poate porni dela acela, cari au ajuns mari și tari prin barbaria lor armată, ci dela cei mici și slabi, victimele lor din trecut, și mai întâiu de toate dela Români.

Cercetând trecutul, cercetând vea-

curile, în cari s'a plămădit neamul nostru românesc, vom afla, că el e moștenitorul legitim al imperiului roman răsaritean și că el a fost învins și doborât de imperiul apusean catolic-german și de puterea aziatică turco-tatară. Forța temeinică, care a pricinuit des-părțirea în două a Europei a fost Teutonii. Românii au împreunat și au adus în armonie geniul roman cu geniul nou-lui popor slav, n'au putut învinge însă în lupta lor cu germanismul apusean. Împărții româno-bulgari nu s'au putut alătura, cu toate îndemnul Sfântului Scaun din Roma, Europei apuseane și au trebuit să-și apere cu armele ființa și legea de dușmanii lor germani și după ce Ungaria a fost deslipită de împărăția răsăriteană de germanismul aristocratic triumfător, voevozii româno-slavi intrară în luptă cu regii catolici, apuseni ai Ungariei, și ei ar fi putut să se apere pentru totdeauna, dacă o catastrofă fatală nu ar fi năvălit asupra centrului culturii lor bizantine și n'ar fi ajutat izbânzile dușmanilor lor apuseni: Islamul. Luptele acestea s'au sfârșit cu umilirea neamului românesc-rămăș ortodox din Ungaria și cu nimicirea vechilor lor voievode, a vechii lor nobilimi și a vechilor lor dinastii. Astfel Ungaria, care ar fi trebuit, într-o evoluțiune normală să ajungă, dimpreună cu țările românești, un stat independent maghiaro-român, sau cel puțin o adunătură de mici voievodate sau principate — precum sunt în Germania cu sutele — cu caracter național maghiar, slav sau român, precum se aflau înaintea și în timpul imperiului bulgaro-român, din pricina celor că-e-vo-sule de mii de Nemți a ajuns un stat anarhic, fără organizație temeinică, un izvor al tuturor relelor, nedreptăților, urei și șovinismelor sociale și naționale.

Îstă cum au ajuns deci Românii robiți nu de »cultură«, căci ei au avut o cultură mai veche, ci de »forța nemiloasă« a puterii medievale germane. Nu vreau să mai înșir azi toată umilita neamului românesc și chiar și a țării lor, România, în car »stăpânesc azi capitulurile industriale germane, și a Românilor din Ungaria, stăpâniți de o minoritate de Sași și Unguri. Românii de fapt nu au de luptat cu Maghiarii, ci cu Nemții, cari li deservat de alianța lor armonică cu cei dinlău. Învingerea Românilor va fi deci doborârea rezistenței germano-maghiare prin unirea armonică a ființei lor romano-slave cu ființa germană și înfăptuirea egalității acestor două rase pe care a presimțit-o și Carmen Sylva înțeleapta crăiasă a țării dela Rin căci după vorbele ei, rassa germană și cea slavă s'au înleat să se completeze. Unirea aceasta însă nu se poate face fără jertfarea uneia dintre ele, adică prin moartea unei rase. Nemții au numit cu drept țările noastre »normanul germanismului«. 200.000 de Sași pot rezista multă vreme mării române, nu pot însă opri pentru vecie fericirea poporului românesc. Acesta s'a trezit din somnul lui și a aflat din cartea legilor eterne a tot-puternicului Creator, că și el are odată drept de-a se bucura de rodul muncii sale, că și lui îi va »veni odată rândul în lume«.

Izbutind în sfârșit să-și creeze o individualitate, un suflet, o aristocrație, o cultură proprie, în armonie cu cultura Europei, Românii vor ajunge și ei a-și impune personalitatea lor, ajungând li deopotrivă ai familiei celei mari, a Europei. Aducând în armonie cultura slavă cu cea apuseană latino-germană, ei vor fi factorii cei mai puternici ai unității viitoare a Europei. Ei vor lupta întru armonia, și unirea culturii europene cu cultura aziatică, și deci într-o unitate a culturii întregii omeniri, a mării familii de popoare, care având același părinte, are același scop. Unitatea omenirii nu este o pedecă ci numai o religione care împreună diferitele națiuni de pe pământ. Vechii principii ai Ardealului, simțind, că puterea lor zace în echilibrul forțelor diferitele popoare, căutau aliații regilor Franței, pentru a se lupta împotriva Austriei. Pentru a putea rezista decii puterii germane, noi Românii din Ungaria trebuie să mântuim puterea geniului nostru latin îndreptându-ne spre această Franție liberatoare, și să căutăm să ieșim din sclăvia cea mare a »culturii« germane, contribuind astfel pentru unitatea poporului nostru și pentru unitatea Europei.

A. A. M.

Mai nou.

Conflictul cu Montenegro.

Continuând Muntenegrenii și Sârbii, cu toate protestele Puterilor mari, bombardarea orașului Scutari, Puterile mari s'au hotărât la ultimul pas: trimiterea unei escadre internaționale în apele montenegrene. După știri din Viena, la demonstrația navală iminentă vor lua parte Austro-Ungaria, Italia, Anglia și Franța, iar scopul

urmărit este eliberarea orașului asediat. Ordinele s-au dat și escadroale stau gata de plecare.

Chestia păcii.

Ambasadorii din Petersburg au prezentat ieri Porții nota Puterilor pentru reluarea tratativelor de pace. În sensul acestei note puterile nu spriginesc cererile de despăgubire în bani ale statelor aliate. Guvernul Turciei, precum se asigură, e aplicat să primească condițiile prezentate.

Enterile cer încetarea ostilităților pe toată linia imediat după acceptarea acestor condițiuni.

De pe câmpul de războiu.

La Scutari continuă neîntrerupt bombardamentul. Stiri din Cetinje spun, că trupele asediatoare sunt în ajun de a da asaltul general în contra orașului.

La Cetatea nimic nou.

Oamenii de stat, diplomații și militarilor nu progresează în inteligență.

Paris 1 Aprilie.

Primejdia cea galbînă amenință cu drept cuvânt continentul nostru. Pe când Europa se sbate încă sub lanțurile barbariei medievale, împărățiile galbene din răsărit sunt pe cale a o întrece și în progresul științelor.

China ne-a dat de altfel de mult exemplu — din nenorocire a cuprins-o și pe ea în timpul din urmă boala europeană — unui stat ideal, condus de o aristocrație de nobili și învățați. Împăratul era cel dintâi între filosofi și poeți.

Japonia a făcut progrese și mai uimitoare și iată că acest stat vine azi să dea o pildă de înțelepciune Europei. Presidentul Societății Japoneze de Pace contele S. Okuma, cancelarul universității din Vaseda, vorbind într-o cuvântare la un mare meeting în Tokio despre obstacolele nizuinței spre pacea internațională a caracterizat diplomația de azi cu următoarele cuvinte:

Dacă ne întrebăm cine e cea mai mare piedecă a acestei tendințe spre pacea internațională, noi vom răspunde: piedecă cea mai mare este, că oamenii nu progresează în înțelepciune. Este progres peste tot, însă anumite grupuri rămân îndărăt. Aceasta este o urmare a prejudecăților, a inerției obiceiurilor primitive și a tradițiilor. Această tendință se manifestă cu deosebire printre oamenii de stat, diplomații și militarilor — chiar eu însumi sunt un om de stat. Fiind copleșit de această slăbiciune, eu caut mereu să mă feresc de ea, dar cu anumite prilejuri, ea se manifestă din nou și-mi face multe grije.

Printre advocații păcii, sunt mai întâi aceia, cari caută adevărata fericire a omeniei. Aceasta este un principiu fundamental, însă dacă vrem să progreseăm repede, este lucru de căpetenie să lucrăm pentru cultivarea omenilor de stat, a diplomaților și militarilor corespunzător civilizației și a științei moderne. Dacă un învățat de pildă, ar cugeta ca mine, ați putea obiecta, că dovezile sunt lipsite de sentimental comun; însă deoarece eu, bărbat de stat, vă vorbesc astfel, vedeți bine, că nu poate să fie greșală.

„Contele” Okuma ar fi cel mai bun candidat la tronul Albaniei.

ȘTIRI.

20 Martie 1918.

Reprezentanța fundațiunii Gozsdó și-a început ședințele din sesiunea ordinară de primăvară, alaltaeri în Budapesta. În acest scop Duminecă seara au sosit în Budapesta atât arhierii bisericii române gr. or. cât și ceilalți membrii ai reprezentanței fundațiunii.

Parastas pentru Iosif Sterca Șulțiu. Din Sibiu ni se scrie: Duminecă în 30 Martie n. a. c., cu prilejul aniversării morții regretatului Iosif Sterca Șulțiu, fost președinte al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, s'a celebrat un parastas în biserica parohială română gr. cat din Sibiu, în preajmă căreia distinsul bărbat își doarme somnul de veac în rând cu cei mai aleși fii ai neamului nostru din veacul trecut. La parastas au participat elevii școlii civile de fete a Asociațiunii în frunte cu di-

rectorul școlii Dr. Vasile Bologa și cudiectoara internatului Ana Proștean.

Noi advocați români. Domnii Dr. Victor Pralae și Dr. Alexandru Vasu, fii ai țării Oltului, au depus cenzura de advocat înaintea comisiei examinătoare din Târgul-Mureșului.

Muzicala. Din Viena ni se scrie: Despre succesul extraordinar de strălucit ce a avut pianista Magdalena Cocorescu la Viena, voi refera după concertul al doilea al distinsii artiste române, — care va avea loc Mercuri cu programul anunțat deja. Până atunci reproduc cuvintele elogiase ce i-a dedicat recenzentul de muzică al ziarului Wiener Mittagszeitung:

Succes extraordinar și-a secerat aseară pianista română Magd. Cocorescu în sala Bösendorfer. Tânăra artistă e cunoscută ca elevă a profesorului Louis Thern, dar numai după concertul de ieri suntem în măsură a aprecia pe deplin calitățile neobișnuite ale doamnei Cocorescu. Temperament de rassă, siguranță musicală uimitoare și tehnică desăvârșită matură se unesc în dânsa într-o unitate artistică, care produce neturburată plăcere estetică. Programul ales a fost în perfectă conformitate cu arta sănătoasă și viguroasă a pianistei. Piesele predate (Fantasia și Fugă G-moll de Bach-Liszt, o sonată interesantă de Bortkiewicz, passionata Fantasie C-dur a lui Schumann, în sfârșit concertul Es-dur, de Liszt, — acest juvel genial al literaturii de clavier, — la care însuși profesorul Thern a cântat, la al doilea pian, partițiunea orchestrei) au provocat adevărate furtune de aplauze la auditoriul foarte numărös. Nu va trece mult și numele Cocorescu va fi amintit între cele mai bune artistice.

Dintre intelectualii români din Viena au asistat la concert: Exc. Sa d-l Edgar Mavrocordat, ministrul plenipotențiar al României, cu doamna, d-nul colonel Silvio de Herbay, pâr. proto-presbiter Pavel Boldea, diaconul N. Popescu, d-l Ionel Scarlatescu, tenorul Rădulescu, mulți studenți și alții. — C. Nedelcu.

Înmormântarea unui țaran maramurășan. Din Petrova ni se scrie: Duminecă în 23 Martie, într-o zi frumoasă de primăvară s-a mutat la cele veșnice, părintele medicului-dentist din Budapesta Dr. Gheorghe Bilașcu. Răposatul badea Gheorghe — cum îi ziceam noi — deși nu învățase scrisul și cetitul, avea totuși o minte clară și o inimă de Român. Ca membru în reprezentanța comunală și ca prim-epitrop bisericesc, totdeauna a fost stălpul și apărătorul tuturor intereselor comunale și bisericesti din Petrova. Sub ocărmuirea lui s-a zidit biserica cea frumoasă de piatră, școala confesională și casa parohială, toate zidiri pompoase.

Răposatul era o fire deosebită, un adevărat maramurășan, o figură patriarhală, rădăcită din vremea voievozilor maramurășeni. Dacă a observat că vre o hotărâre sau lucru e jignitor și dăunător pentru danșii, pentru țărani, atunci nu s-a odată odată n-a răsturnat lucrul acela, și astfel e și natural, că și-a câștigat mulți vrășmași dintre domni, dar frații lui țărani l-au admirat, și l-au urmat, căci cuvântul lui a fost sfânt înaintea lor.

Înmormântarea a săvârșit o 6 proeți, fiind de față întreaga inteligență de pe văile Vișăului și a Izei, precum vre-o câteva mii de țărani. La mormânt a vorbit inimosul tânăr, Dr Iancu Adam, medic cercual în Petrova, luând un ultim adio atât în numele său, cât și a sătenilor. O cuvântare atât de înduioșătoare și în spirit național românesc rar s-a mai auzit pe plaiurile vechi ale Maramurășului. După înmormântare s-a dat o cină bogată în casa frumoasă a d-lui Dr. Gheorghe Bilașcu.

Cu un suflet curajos și energic este mai puțin în satul istoric Petrova, oarecândva reședința episcopului Serafim. Odihnească în pace.

Fallmentul artilierii germane. Un ziarist din România a avut zilele acestea o interesantă convorbire cu un ofițer francez, care se oprise la București, în drumul său din Constantinopol spre Franța. Iată câteva din declarațiile acestui ofițer francez, care a fost martor ocular al războiului din Balcani:

Am urmărit de aproape toată grozava tragedie a sârmanului imperiu turcesc. Și convingerea mea, bazată pe fapte, este că toată pricina înfrângerii turcilor stă numai în faptul că armata turcă s-a servit de tunuri germane și a adoptat tactica germană. Armata bulgară a adoptat arme și mai ales tactica franceză, același lucru l-au

făcut grecii. Armata greacă n-avea la început tunuri. S-a deschis licitație și s-au prezentat ofertele celor două mari case mondiale: casa franceză Creuzot și cea germană Krupp. S-au făcut experiențe cu câte două tunuri dela fiecare fabrică. După vreo sută de lovituri unul dintre cele două tunuri germane avea țeava crăpată, pe când cel francez nu suferise nici un accident. Atunci reprezentantul casei Krupp susținu, că nu era la mijloc decât un accident întâmplător și că avea să ceară alte tunuri. Comisia de recepție a Greciei stătea la îndoială. Dar față de împrejurarea că casa Krupp trata cu 30 la sută sub deviz, pe când Creuzot oferea numai 10 la sută — și față de stăruința reprezentantului german, se admise o a doua experiență. Înștiințată despre acest lucru, și invitată să trimească alte două tunuri, pentru ca nouile experiențe să se facă în condiții de perfectă egalitate, fabrica Creuzot răspunde telegrafic, că nu mai trimite alte tunuri, deoarece poate suporta experiențele și cu cele vechi.

Sosi a doua serie a tunurilor germane. Experiențele reîncepură. Dar sfârșitul fu același; unul dintre cele două tunuri germane făcu explozie omorând și câțiva oameni. Rezultatul era elocvent. Grecia își comandă toate tunurile în Franța. Războiul care izbucni curând după aceea îi arată ce fericită alegere făcuse.

Dar nu e numai atâta, — continuă ofițerul francez. — Însăși concepția de tactică a armatei germane este fundamental greșită. Pornind dela siguranța că marile perfecționări moderne ale armamentului nu vor mai îngădui luptele corp la corp și nici atacurile cu baioneta, s'a adoptat pentru armata germană o baionetă scurtă, mai ușoară de mână. Dar cu totul insuficientă când e vorba de o luptă corp la corp. Pe când pușca franceză a rămas cu baioneta lungă, cu la vechile arme. Războiul actual a condamnat definitiv și fără apel teoria germană; forturi considerate aproape inexpugnabile. Împotriva cărora o lungă și violentă canoadă fusese ineficace, au fost cucerite la asalt, cu baioneta.

Ei da, — sfârșii dânsul, — un ofițer german îmi spunea la Salonie, înainte de începerea războiului, cu un superb suris desprețuitor: »Tunurile franceze... Niște adevărate tuyaux de cheminé». Dar i-am arătat noi »tuyaux de cheminé»...

Nou record în aviație. Doi piloți militari germani, sublocotenenții Kanter și Häumer au stabilit un nou record de durată. Au făcut o ascensiune în Döberitz, luând direcția spre sud la Lütersburg, de unde s-au întors și sburând pe de asupra Berlinului au ajuns până la Lübeck, în sfârșit au aterizat lângă Malente. Au făcut cu totul un drum de 595 kilometri în timp de 6 ore și 9 minute, bătănd astfel cu 200 kilometri ultimul record.

Cât a costat pe Bulgari căderea Adrianopolului. Din Sofia se anunță, că după primele informațiuni primite de la cartierul general bulgar, pierderile Bulgarilor în urma luptelor din 24, 25 și 26 Martie st. n., cari au pricinuit căderea Adrianopolului, se urcă la 11.000 morți și răniți; Sârbii au 1200 morți și răniți. Au fost făcuți prizonieri 60.000 de Turci cu 833 ofițeri, dintre cari 13 generali. S-au cucerit 650 tunuri de diferite calibre, 58 mitralieze, 10 steaguri, un balon captiv, o cantitate considerabilă de arme și munițiuni pentru infanterie și artilerie, precum și un număr însemnat de vehicule și de aparate de comunicație.

Dacă... Așa serie un ziar francez: Dacă președintele Poincare va lua parte și în viitor la atâtea banchete, la câte a participat săptămăna trecută, atunci în decursul unui an ar trebui să participe la 476 banchete, la cari ar trebui consumate 7987 sticle de șampanie. Dar, nu numai atât — ar trebui să dea mâna cu 98.74 de persoane, să ofere brațul la 567 matroane, să sărute pe frunte 6834 de domnișoare, să se urce în automobil de 68.984 ori, iar în trăsură de paradă de 1876 ori. Ar avea să facă 456 vizite la universitate și vre o 9873 la diferitele spitauri și clinici. Dacă ar voi să împartă și ajutoare în raport cu cele împărțite în primele zile ale prezidenței sale, atunci va fi rău de avere republicei, căci ar trebui să împartă în scopul amintit 45.987.365 franci.

Știri mărunte. Alaltaeri a încetat din viață, la Roma, cunoscutul miliardar american Pierpont Morgan (1841—1913).

— O puternică ciocnire între un tren de persoane și altul de povară a avut loc în gara Muranjovo din Rusia.

17 persoane au fost ucise și alte multe rănite.

Santinela dela un depou militar din Graz a împușcat alaltaeri noaptea pe un om, care cu toate somațiunile sentinei se apropiase atât de mult de depou, încât sentinela a trebuit să facă un pas înapoi, ca să-l poată împușca. Lovit de patru gloanțe, nenorocitul s'a răsturnat mort la pământ. În oraș acest fapt a stârnit o senzație cu atât mai mare, cu cât se spune, că nenorocitul, — Anton Feit, un grădinar de 55 ani — ar fi fost surd, așa că nu auzise somația sentinei.

Pe insula ostindică Siao Sanguitaland — după cum vestește o telegramă din Haga — a fost un puternic cutremur de pământ, care a cauzat pagube colosale. Într-o singură localitate au perit în ruinele caselor prăbușite vre-o 700 persoane.

Atragem atențiunea cumpărătorilor de mobilă asupra anunțului: Székely și Réti, fabrică de mobilă.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Reprezentanța teatrului a studenților noștri. Duminecă la ora 3 1/2 p. m. va avea loc în sala Redutei orașului reprezentanța teatrului a studenților noștri dela școala com. gr. or. superioară. Se va reprezenta pentru a doua oară farza »Ovidiu Șicană» și monologul »Achim Filăru».

Buletele se află la prăvălia Simai.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarele contribuiri: Institutul de credit și economic »Ardelean» din Orăștie cu 100 coroane.

Primească marialmoasa donatoare sincerile noastre mulțumite. — Direcția școlilor medii gr. or. rom. din Brașov.

Apollo-Bioscop. Joi și Vineri în 3 și 4 Aprilie: Programul de elită: Iarna în munții Evariei (sport). Molly învață pe șof-rul (o scenă veselă), Pasărea moartă (dramă americană) Întâmplările unui pardesiu (comedia italiană). Invierea (dramă în 3 acte, după romanul renumitul scriitor Leo Tolstoj. Elisabeta regina Engletere. Queen-Bees 1558—1605. Cel mai mare slager al sezonului monopolizat, de Emil Morreau, în 3 acte. Rolul principal îl joacă Sarah Bernhard, cu concursul celor mai renumiți artiști parisiensi. Persoanele: Carl of Essex: M. Lau Tellegan, Sir Francis Drake: M. Deconer. Carl of Nottingham: M. Maxadian, Lord Bacon, M. Chameroy, Countess of Nottingham: Melle M. L. Derval, Queen Elisabeth: Mme Sarah Bernhard. Pentru rolul acesta Sarah Bernhard a cumpărat suma de 336.000 cor.

Sâmbătă și Duminecă program nou.

Fundațiunea ziariștilor români.

Dare de seamă generală a Epitropiei administrative asupra anului 1912.

Ajunși la sfârșitul primului an de când ni s'a încredințat spre administrare »Fundațiunea pentru ajutoarea ziariștilor români din Ungaria», venim să prezentăm, pentru toți ceice se interesează de lucrările noastre, o dare de seamă generală asupra străduințelor ce s'au depus și rezultatelor ce s'au ajuns cu privire la augmentarea averii fundațiunii, precum și asupra momentelor mai însemnate ivite în cursul activității din anul încheiat.

Dându-ne seamă de însemnătatea cea mare, ce o are între împrejurările noastre chestiunea asigurării viitorului ziariștilor români și de răspunderea cu care ne-am îndatorat atunci când am primit și ne-am obligat la administrarea fundațiunii, create anume spre acest scop, am căutat să facem tot ce ni-a fost cu putință pentruca, pe deoparte fundațiunea să fie cât mai bine cunoscută publicului nostru, pe de altă parte să animăm și să interesăm lumea noastră românească ca să o învrednicească cât mai mult de sprijinul pozitiv al ei. Astfel prin apeluri publice și private, prin îndemnuri și informațiuni date în toate părțile, cum și prin propaganda entuziastă și stăruitoare a presei noastre, am ajuns să obținem în anul trecut pe sama fundațiunii noastre un spor de avere de Cor. 14.983-15, după cum reese aceasta clar și din conturile de încheiere ce publicăm

Izvoarele din cari s'a putut obține acest spor în averea fundațiunii noastre se grupează în modul următor: 1. din dividende de acții și inte-

rese de capital Cor. 1.567-20, 2. dela erezii fericitului Dr. Aurel Mureșianu cor. 3.587-28, 3. din contribuțiile băncilor românești cor. 3.879-44, 4. din conferențe publice și publicațiuni vândute în favoarea fundațiunii cor. 2.039-86 5. din contribuiri diverse la diferite ocazii cor. 3.909-37. Total cor. 14.983-15

Pentru noi, cari ne dăm sama de greutatea de tot felul prin cari s'a scurs anul 1912 și cari înțelegem că tot începutul e greu, rezultatele obținute în scopul augmentării fundațiunii noastre, trebuie să fie mulțumitoare și un sentiment de recunoștință ne stăpânește față de toți aceia cari au contribuit — material și moral — pentru ajungerea acestor rezultate. În prima linie recunoștința noastră se îndreaptă către erezii fericitului Dr. Aurel Mureșianu cari — fiind fundațiunea noastră legal încuviințată — n'au ezitat să ne transpună suma, care la 31 Dec. 1912 a fost cor. 3.587-28 și care se adunase din prilejul jubileului de 70 de ani al »Gazetei Transilvaniei» cu gândul să se pună bază la un fond al ziariștilor. Tot asemenea trebuie să fim mulțumitori băncilor noastre, cari în total încă ni-au donat o sumă frumoasă precum și acelora, cari prin conferențele lor publice, ținute cu diferite ocazii încă au contribuit la sporirea capitalului fundațiunii. Special față de acești din urmă recunoștința noastră trebuie să fie cu atât mai mare cu cât prin conferențele lor nu numai au contribuit la sporirea capitalului, dar au arătat totodată călea cea mai nimerită prin care intelectualii noștri vor putea să și achite îndatoririle față de fundațiunea noastră, căci dacă exemplul lor va fi urmat și în celelalte centre românești ca Beiușul, Blajul, Bistrița, Clujul, Hațegul, Abrudul, Orăștia, Oradea, Timișoara etc. — avem cele mai bune speranțe că fundațiunea va câștiga — moral și material — foarte mult. În sfârșit să mulțumim acelor mulți înțelegători ai scopului pentru care stăruim și cari cu contribuțiile lor de tot felul au dat suma cea mai mare din câte am avut de înregistrat în sporul averii noastre. În special dintre aceștia nu ține de datorință să relevăm pe Dl. D. M. »Bragadiru», mare fabricant, care singur ne-a donat suma de cor. 950 și pe fericita Nina de Cseregi care, prin testament, ne-a lăsat șase acții dela banca »Arieșana» din Turda în valoare nominală de cor. 600.

Acesta este rezultatul material pe care l-am putut ajunge între îmi prejurările anului trecut în scopul augmentării fundațiunii. Presupunem însă, că în măsura în care ne vom convinge de necesitatea urgentă de a face fundațiunea noastră modestă de azi o fundațiune, care sub toate împrejurările să prată fi un razim sigur pentru ziariștii avizați la binefaceriile ei, publicul și instituțiunile noastre vor contribui tot mai mult la augmentarea ei și astfel avem speranță că în viitor să putem da seamă de rezultate cu adevărat frumoase.

Va urma.

În laboratoriu de analize chimice, microscopice și bacteriologice al Dr. Aurel Mureșianu, medic de spital, specialist în boalele interne, se efectuează: analize de urină, sânge, sucursi gastrice, scuipat, secrețiuni etc. Consultațiuni: zilnic dela 1 1/2—4 ore. Brașov, Fiața mare (Târgul Cailor Nr. 4). Numărul telefonului 271.

Cărți și reviste.

»Oriental Român», noua, revistă politică și culturală din Cluj, ce ese sub conducerea directorului V. E. Moldovan, a apărut într'un număr înedit de mare, de aproape 100 pagini, și are cuprinsul următor: V. E. Moldovan: »Vădita bunăcredință a guvernului». Un monach: Umbra viitorului. V. E. Moldovan: Scrisoare către tinerime. Dr. Al. Mocsonyi: Un memoriu. A. Bogdănescu: Românii nobili. Tânăse Capuținar: Cronică veselă. Dr. Valer Moldovan: Glosse. M. Nicolau: Fanatul de Crasna. Dr. E. Bianu: Accente. S. Năprădeanu: Un chirocean și epoca lui. Dr. Ioan Boieru: Balcanul. Dr. Valer Moldovan: Luptele Irlandezilor pentru libertate. V. E. Moldovan: Momente. »Oriental Român» apare odată pe lună, pe trei coale de tipar. Abonamentul: La an 10 coroane. Pentru strănătate 15 franci. Un număr singularitic 1 coroană.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Brăneșce & Comp. Redactor responsabil: Ioan Brodea.

Cine are trebuință de mobile și-le poate procura mai bine dela Fabricile de mobile Székely și Réti Brașov, Strada Porții Nr. 60. Marosvásárhely, Széchy-ter Nr. 47. Se creditează la mușterii capabili pe rate fără urcarea prețului. La vîntadin re provincie punem la dispoziție bogata colecțiune de mostre fără obligament de a cumpăra.

Insoțire de credit în Grid.

Convocare.

Onorații membri ai „Insoțirii de credit” din Grid prin aceasta sunt invitați la

a III-a adunare generală ordinăre

ce să va ținea în 20 Aprilie st. n. 1913 în localul institutului la 2 oare după amiază.

Obiectele de pertractat:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere și darea absolutului.
2. Examinarea și statorirea bilanțului pro 1912.
3. Decis în privința acoperirii perderi.
4. Esmiterea a 2 membri pentru verificarea procesului verbal.

Observare: În decursul anului 1912 în societatea noastră au intrat 2 membri noi și au răpăsit 3, astfel că cu finea anului societatea constă din 54 de membri reprezentând 124 de cvote.

Grid în 20 Martie 1913.

Direcțiunea.

Meghivó.

A gridi hitelszövetkezet tisztelt tagjai ezennel meghivatnak a

III-ik rendes közgyűlésre

mely 1913 évi április hó 20-án d. u. 2 orakor a szövetkezet helyiségeiben fog megtartani.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése és a felmentvény megadása.
2. A mérleg megvizsgálása és megállapítása.
3. Határozat a veszteség fedezése tekintetében.
4. 2 tagnak a kijelölése a jegyzőkönyv hitelesítése céljából.

Megjegyzés 1912 év folyamán szövetkezetünkbe 2 új tag belépett és 3 tag kilépett úgy hogy az év végével szövetkezetünk 54 tagból áll képviselve 124 üzletrészt.

Grid 1913 évi március hó 20-án.

Az igazgatóság.

ACTIVA — VAGYON.

Bilanț pro 1912.

Mérleg számla 1912 évre.

PASIVE — TEHER.

	K f
Cassa în număr — Készpénz	796.55
Cambii și obligațiuni — Váltók és kötelezv.	23445.47
Mobiliar — Felszerelés	421.47
Mașina de treerat — Cseplőgép	10200.—
Diferite conturi debitoare — Különléle adósszámlák	4799.97
Realități — Ingatlanok	8450.—
Perdere — Veszteség	3836.88
Total	51950.29

	K f
Capital societar — Alapőke	7800.—
Reescompt — Vizlesámitolás	37482.53
Fond de rezerva — Tartalék alap	2017.17
Depuneri spre fructificare — Betétek	4650.50
Total	51950.29

Grid în 31 Decembre 1912. — Grid 1912 évi december hó 31-én.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

Leonte Drăghiciu m. p. preș. — elnök. Ilariu Boeriu m. p. Nicolae Modorcea m. p.
George Iac Boeriu m. p. George Boeriu m. p. casar — pénztárnok George Nicolae Boeriu m. p.
George Ios. Drăghiciu m. p. Andreiu Dăghiciu m. p.

Vázut și aprobat — Felülvizsgálva és helybenhagyva.

Grid în 20 Martie 1913. — Grid 1913 évi március hó 20-án.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő bizottság.

Petru Bucur Boeriu m. p. David N. Boeriu m. p. David D. Boeriu m. p. Pantilimon Drăghiciu m. p.
Victor Boeriu m. p.

ESİTE — KIADÁS:

Contul Profit și Perdere

Nyeresség és Veszteség számla.

INTRATE — BEVÉTEL.

	K f
Interese de reescompt — Vizleszámitolási kamatok	3319.38
Spese de administrare — költségek	291.85
Spese de fondare — Alapítási költségek	431.55
Dare — Állami és községi adó	460.41
Interese la depuneri — Betétek utáni kam.	212.—
Amortizare la mobiliar — Leírás a felszerelés számlán	46.79
Amortizare la mașina de treerat — Leírás a cseplőgépénél	1000.—
Salare — Fizetések	170.—
Total	5931.48

	K f
Interese la cambiale escantate — Leszámitolt váltók utáni kamatok	2094.65
Perdere — Veszteség	3836.83
Total	5931.48

Grid în 31 Decembre 1912. — Grid 1912 évi december hó 31-én.

Diercțiunea: — Az igazgatóság

Leonte Drăghiciu m. p. Ilariu Boeriu m. p. Nicolae Modorcea m. p. George Boeriu m. p.
George Iac, Boeriu m. p. George N. Boeriu m. p. George Ios. Drăghiciu m. p. Andrei Drăghiciu m. p.

Revázut și aprobat. — Felülvizsgálva és helybenhagyva.

Grid în 20 Martie 1912 — Grid 1913 évi március hó 20-án.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő bizottság.

Petru B. Boeriu m. p. preș. — elnök. David N. Boeriu m. p. David D. Boeriu m. p.
Pantilimon Drăghiciu m. p. Victor Boeriu m. p.

Expert de croitorie încredințat de Minister Pregătește în atelierul propriu Haine de Domni din stoffe moderne cu lucrători de primul rang Haine de Domni ne indigiene

Tellmann Béla

Confectionare de mantale englezești pentru dame și costumuri.

Pentru studenți și orășeni prețuri moderate. Comande din provincie se execută, fără a lua măsura, sub garanție.

Salon de modă, BRAȘOV, Piața Pravoșca Jasi, lângă Târgul Căilor deșupra mag. cherg. sc. I.

Cărbuni de peatră, de Koks și Briquet.

Calitate superioară în bucăți și mărime cât o nucă în saci de 50 Klg
(:) duși acasă, se capătă cu prețul de zi en gros și cu măruntu. (:)
BRAȘOV, Strada Spitalului Nr. 62. — Telefon 365.

!!! AVIS !!!

40 mii kgr. luminări pentru sfințele Paști ofer eu prețul de Cor. 82.— 100 kgr. loco fabrică sau din depositul

Karol Harth
(la pomul verde), Brașovul-vechi, garantez că luminările, în pachete, din cauza căldurei nu se vor lipi una de alta.

IOAN PETEU.
Prima fabrică de lumânări de oară și parafină din ARDEAL.

Avis cultivătorilor de vii!

Din productul meu de altoi de vițe mai am de a vinde din următoarele soiuri:

Pe Riparia portalis.

Altoi de un an:

	Cu bani gata	Cu cambii p. 1 Oct. 1913.
Rizling italian (Olasz rizling)	1000 buc.	170 K. 200 K.
Goarney, Iordovan (Járdovány)	" "	180 " 200 "
Galbini (Mézes feher)	" "	170 " 200 "
Sovignon	" "	170 " 200 "
Feteasca (Erdélyi Leányka)	" "	170 " 200 "
Lugojana (Nemes kadarka)	" "	170 " 200 "
Muscata Hamburg	" "	250 " 200 "
Altoi cl. II-a	" "	70 " 80 "

Altoi de doi ani (pentru completare):

	Cu bani gata	Cu cambii p. 1 Oct. 1913.
Rizling italian (Olasz rizling)	1000 buc	200 K. 240 K.
Galbini (Mézes feher)	" "	200 " 240 "
Goarney, Iordovan (Járdovány)	" "	200 " 240 "
Feteasca (Erdélyi Leányka)	" "	200 " 240 "
Lugojana (Nemes Kadarka)	" "	200 " 240 "

Sancel-Szancesal p. Balázstalya. Cu stimă:
Ioan Bărbat.

Desfacere totală concesionată de autoritate

de

Haine pentru domni, băieți și copii la

J. ASCHER,

Târgul Inului No. 26.

Pește sărat!

Am onoare a Vă oferi, fără obligamant, cele mai convenabile prețuri de zi, cerându-Vă binevoitoarele comande totdeauna de timpuriu.

Morua, nisetră ales 100 Klg. K. 220--	Somn (iaprac) mare ales 100 Klg. K. 110--
Somn (trasnac) nisetră ales " " 160--	Sincă mare ales " " " 96--
Șalău mare ales " " " 110--	Forela (Lakerda) " " " 120--

Prețurile sunt a se înțelege pe 100 Klg. la stațiunea Pancsova pe lângă anticpație și ramburs.

Cu toată stima:
M. G. PALICS,
Comerciant de pește en gross PANCISOVA.

A XXX-a reg. ungurească

Loterie de binefacere a statului

pentru scopuri de binefacere.

Loteria conține 14885 câștiguri cu suma totală de 475.000 cor. cari se plătesc în bani gata.

Câștigul principal 200.000 coroane.

Mai departe	10 câștiguri à cor. 250 Kor.	2.500
Un Câștig principal cu Kor. 80.000	20 " " " 200 " " 4.000	
Un " " " " 20.000	40 " " " 150 " " 6.000	
Un " " " " 10.000	100 " " " 100 " " 10.000	
Un " " " " 5.000	200 " " " 50 " " 10.000	
5 câștiguri à 1000 cor. " " 5.000	2500 " " " 20 " " 50.000	
5 " " 500 " " 2.500	12000 " " " 10 " " 120.000	
	14885 Câștiguri totale — Kor. 475.000	

Tragerea urmează în 15 Mai 1913.

Un los costă 4 coroane.

Lozuri se capătă: la direcția loteriei reg. în Budapesta (Hauptzollamt), la direcția loteriei austriece în Viena, la oficiile de poștă, da-die. Vama și sare, la stațiunile căilor ferate, trafici, zarații atât în ungaria cât și țările austriece.

La cerere se trimite planuri gratis și franco.

Direcția loteriei reg. ung.

Avis.

Din cauza strămutării se vînde cu preț ieftin diterite

MOBILE

din lemn tare, mobile din odaia de dormit, un Pian, în strada Căstelului Nr. 60.

Minunea lumii.

„Olla” se numește praful care înlocuiește ouăle, folosindu-l că-mara va fi plină cu ouă.

Un pachet 20 bani.

Se capătă la Kovács P. Pál. Brașov, Strada Fântânei și la far-macia Borsodi I., Brașov, Strada gării.